

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda Türkiye'de yaşanan orman yangınları, artık mevsimsel bir durum olmaktan çıkmış; iklim krizinin etkileriyle birleşerek süreklilik kazanan çok yönlü bir yıkıma dönüşmüştür. 2025 yılının ilk 6 aylık verileri, yangınların sayıca ve yayılım hızında belirgin bir artış olduğunu, buna karşın müdahale kapasitesinin bu büyümeyi karşılamakta yetersiz kaldığını göstermektedir. Yüzlerce farklı noktada çıkan yangınlar, sadece ekosistemleri değil, kırsal hayatı, yerel geçim kaynaklarını ve toplumun doğayla kurduğu bağları da geri dönüşsüz biçimde tahrip etmektedir. İklim krizine bağlı sıcaklık ve kuraklık artışının yanı sıra, enerji altyapılarının özelleştirilmesi, ormancılık faaliyetlerinin piyasalaştırılması, kamusal kapasitenin zayıflatılması ve yerel bilgi ağlarının tasfiyesi gibi insan kaynaklı politik tercihler, yangınların şiddetini ve yıkımını artıran temel etkenler olarak öne çıkmaktadır.

Yaşanan bu çok boyutlu krizin çözümü için, orman yangınlarının iklimsel etkilerinin yanı sıra yapısal ve politik arka planının da kapsamlı biçimde ortaya konması zorunludur. Enerji ve orman alanlarındaki özelleştirme uygulamalarının sonuçlarının değerlendirilmesi, yangınlarla mücadelede kamusal kapasitenin neden zayıfladığına ilişkin araştırmaların yapılması, ekolojik ve toplumsal kayıpların tespit edilmesi ve etkili, önleyici politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçlarla Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir. (28.07.2025)

Sezai Temelli
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

Gülistan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

GEREKÇE

Son yıllarda Türkiye’de yaz aylarında giderek artan orman yangınları, yalnızca fiziksel yıkımla sınırlı kalmamakta; doğa ile toplum arasındaki bağın, müşterek yaşam alanlarının ve ekolojik bütünlüğün derin bir kriz içerisinde olduğunu göstermektedir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’nın ilk 6 aylık, verilerine göre, 1 Ocak – 6 Temmuz tarihleri arasında 1.351’i ormanlık, 1.830’u orman dışı alanlarda olmak üzere toplam 3.181 yangın çıkmıştır. Bu yangınların yüzde 25’i, 28 Haziran – 6 Temmuz arasında yani 10 günlük bir zaman dilimi içerisinde meydana gelmiş; o günden bugüne ise çeşitli bölgelerde sayısı artarak devam etmiştir. Basına yansıdığı şekliyle yalnızca 26 Temmuz tarihinde 9 ayrı noktada (Ankara, Uşak, Antalya, Kahramanmaraş, Bursa, Mersin, Elazığ, Diyarbakır, Bingöl) yangın çıkmış, eş zamanlı devam eden yangınlar sebebiyle müdahalelerde ciddi zorluklar yaşanmıştır.

Bu yıkıcı tablo, ne yazık ki her yaz karşı karşıya kaldığımız bir "olağanlaşma" haline dönüşmektedir. Yangınların başlıca nedeni olarak gösterilen aşırı sıcaklık, kuraklık ve rüzgâr gibi iklimsel koşullar, artık bilimsel olarak doğrudan iklim kriziyle ilişkilidir. Küresel sıcaklık artışının 1.5°C sınırına dayanmasıyla birlikte, başta Akdeniz havzası olmak üzere Türkiye’nin geniş bir kesimi yangınlara karşı daha kırılgan hale gelmiştir. Bitki örtüsündeki nemin azalması, kuraklıkların şiddetlenmesi ve atmosferdeki enerji dengesizliklerinin tetiklediği rüzgârlar, yangınların hızla yayılmasına neden olmaktadır. Fakat buna rağmen, doğaya dair siyasal refleksin önleme yönünde değil, tahrip yönünde seyrettiği açıkça görülmektedir. Siyasi iktidar, doğayı müşterek bir yaşam alanı değil, çıkarılmayı bekleyen bir envanter; ormanları ise bir ekosistem değil, ruhsatsız bir arazi gibi olarak görmektedir. Bu nedenle, iklim krizine karşı uyumlu pratikler sergilemek ve yangınları önlemek yerine, krizi derinleştirmeyi önceleyen meşguliyetlerine devam etmektedir.

Fakat yangınlar yalnızca doğa olaylarıyla açıklanamamakta, yangınların ardındaki yapısal ve politik sorumluluklar da göz önünde bulundurulmalıdır. Özelleştirilen enerji altyapılarının bakımsızlığı, yangınların en önemli tetikleyicilerinden biridir. Yeterli bakım ve denetim yapılmadan çalıştırılan enerji hatları, kâr amacıyla işletilen şirketlerin sorumluluk alanına terk edilmiştir. Aynı özelleştirme mantığı, yangınlara müdahale kapasitesini de zayıflatmış; eğitimli personel, lojistik destek ve kamusal hazırlık yetersizliğine yol açmıştır.

23 Temmuz’da, Eskişehir’in Seyitgazi ilçesindeki orman yangını söndürme çalışmaları sırasında 5 AKUT gönüllüsü, 5 orman işçisi 10 kişinin yaşamını yitirmesi bu yetersizliğin en bariz göstergesidir. Akabinde kamuoyuna yansıyan bilgiler ise, söz konusu ölümlerin müdahale kapasitesindeki yetersizliklerle ilişkisini ortaya koymaktadır. Bir zamanlar orman yangınlarıyla mücadelede görevli işçileri zorlu arazi koşullarında eğitmek amacıyla kurulan Buca Orman Yangın Eğitim Merkezi, 2018 yılında sessizce kapatılmış; Belek Orman Yangın Üssü’nün ise bir başka trajik örnek olarak turizm rantına açıldığı basına yansımıştır. Denize sıfır 145 dönümlük bu alan, önce orman işçisi eğitimi için tahsis edilmiş; ardından Turizm Bakanlığı’na devredilerek otel alanına çevrilmiş, hukuki iptale rağmen bir kez daha imar planları değiştirilerek sermayeye tahsis edilmiştir.

Öte yandan, köylülüğün tasfiyesi ile birlikte ormanlara dair yerel bilgi ve gözetim ağı da ne yazık ki zamanla çökmüştür. Yangınları önceden sezebilen çobanlar; arıcılar, çiftçiler;

doğayla uyumlu tarım ve hayvancılık pratikleri; geleneksel su ve orman yönetimi artık söz konusu değildir. Kırsal alanlardaki bu dönüşümle birlikte ormanlar daha savunmasız hale getirilmiştir. Ayrıca, ormanların müşterek yaşam alanları olarak değil, “milli servet” ya da “rant alanı” olarak görülmesi; doğayı bir güvenlik meselesi haline getirerek koruma refleksini toplumdaki uzaklaştırmakta, orman yangınlarını politik ekoloji zemininde tartışmamıza engel olmaktadır. Bu durum, müştereklerin savunulmasını da tehlikeye atmakta; sorunun kaynağında olan sermaye birikim politikalarının görmezden gelinmesine yol açmaktadır.

Tüm bu nedenlerle, yaşanan yangınların yalnızca doğal afet değil; ihmaller, piyasa öncelikli politikalar ve kamusal kapasite eksiklikleriyle derinleşmiş yapısal bir kriz olarak ele alınması zorunludur. Artan orman yangınlarının çok yönlü nedenlerinin ortaya konulması, enerji ve orman alanlarındaki özelleştirme uygulamalarının etkilerinin incelenmesi, yangınlarla mücadelede kamusal kapasitenin neden zayıfladığının araştırılması ve yaşanan ekolojik kayıpların belirlenmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, yangınlar nedeniyle yaşamını yitiren emekçilerin ve yurttaşların yakınlarına yönelik zarar tazmini mekanizmalarının oluşturulması, doğayla uyumlu arazi yönetim modellerinin hayata geçirilmesi, yerel toplulukların bilgi ve deneyimlerinin önleyici politikalara entegre edilmesi, ormancılık eğitimlerinin yeniden kamusal temelde yapılandırılması ve tüm bu süreçlerin şeffaf, denetlenebilir ve hesap verebilir biçimde yürütülmesi elzemdir. Bu doğrultuda, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir araştırma komisyonu kurulması önem arz etmektedir.